Ævintýravegurinn

Tillaga að vinnuferli við áætlanagerð ferðamannavega á Íslandi

Matthildur B. Stefánsdóttir

Um mig

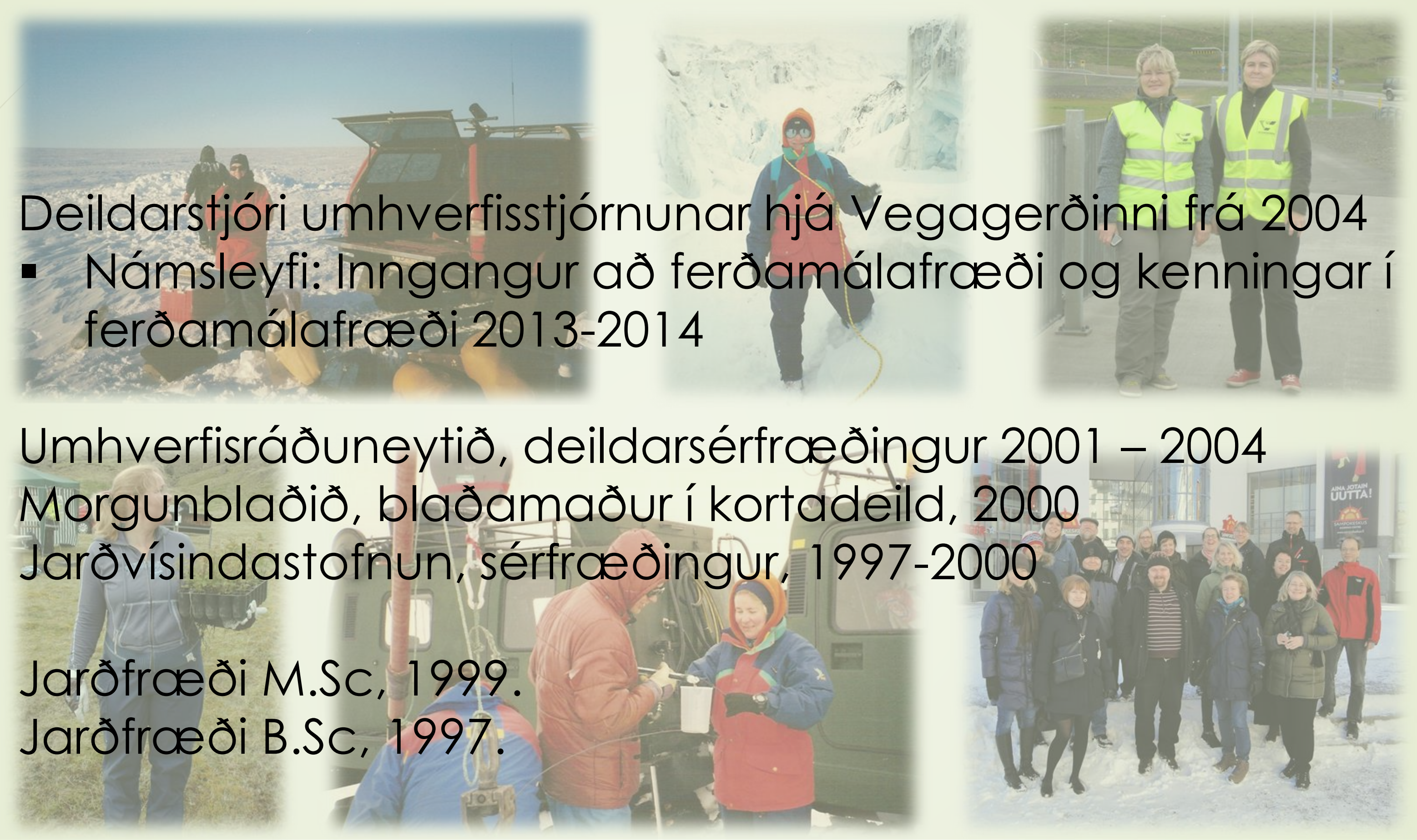

Deildarstjóri umhverfisstjórnunar hjá Vegagerðinni frá 2004

- Námsleyfi: Inngangur að ferðamálafræði og kenningar í ferðamálafræði 2013-2014

Umhverfisráðuneytið, deildarsérfræðingur 2001 – 2004
Morgunblaðið, blaðamaður í kortadeild, 2000
Jarðvísindastofnun, sérfræðingur, 1997-2000

Jarðfræði M.Sc, 1999.
Jarðfræði B.Sc, 1997.

Yfirlit

- Áætlanir um ferðaleiðir og umhverfismat
- Hvað er ferðamannastaður, ferðamannavegur, viðhorfskvarðinn og þolmörk?
- Ferðamannavegir á Norðurlöndunum
- Merkingar ferðamannavega og -staða
- Niðurstaða

Dettifossvegur

Samgönguáætlun 2015 – 2026

- Hugað verði sérstaklega að þörfum ferðaþjónustu við uppbyggingu og rekstur samgöngukerfisins, m.a. stuðla að betri dreifingu ferðamanna um landið, allt árið.
- Skilgreindar verði ferðaleiðir sem tengja saman fjölsótta ferðamannastaði og þarfnast þjónustu umfram þarfir íbúa.
- Skilgreina hvernig hönnun ferðamannavega á hálendi skuli almennt háttað.
- Auka upplýsingagjöf og bæta merkingar.

Noregur, Atlantshafsvegurinn

Matsskylda ferðamannavega

Umhverfismat samgönguáætlunar

- Ferðamennska og ferðaþjónusta eru meðal þeirra umhverfisþátta sem skal skoða við umhverfismat áætlunar skv. tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins

Mat á umhverfisáhrifum framkvæmda

- Samkvæmt lögum um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000, 1. viðauka, gæti slík framkvæmd fallið undir endurbyggingu vega sem er í flokki C.

Noregur, Atlantshafsvegurinn

Yfirlit

- Áætlanir um ferðaleiðir og umhverfismat
- **Hvað er ferðamannastaður, ferðamannavegur, viðhorfskvarðinn og þolmörk?**
- Ferðamannavegir á Norðurlöndunum
- Merkingar ferðamannavega og -staða
- Niðurstaða

Dettifossvegur

Ferðamannastaður og ferðamannavegur

Ferðamannastaður

- Áfangastaður sem laðar að sér ferðamenn.
- Breytileg blanda (Mill og Morrisson 1998): Aðdráttarafl, aðstaða, innviðir, samgöngur, gestrisni.
- Flokkun (Leask 2003): Náttúrulegur / manngerður, ókeypis / með aðgangseyri, almanna- / einkaeigu, eðli markaðarins.

Ferðamannavegur eða –leið

- Ferðamannavegur tengir saman tvo eða fleiri ferðamannastaði. Ferðamannaleið er samsett af nokkrum vegum/vegnúmerum (VSÓ ráðgjöf, 2009).

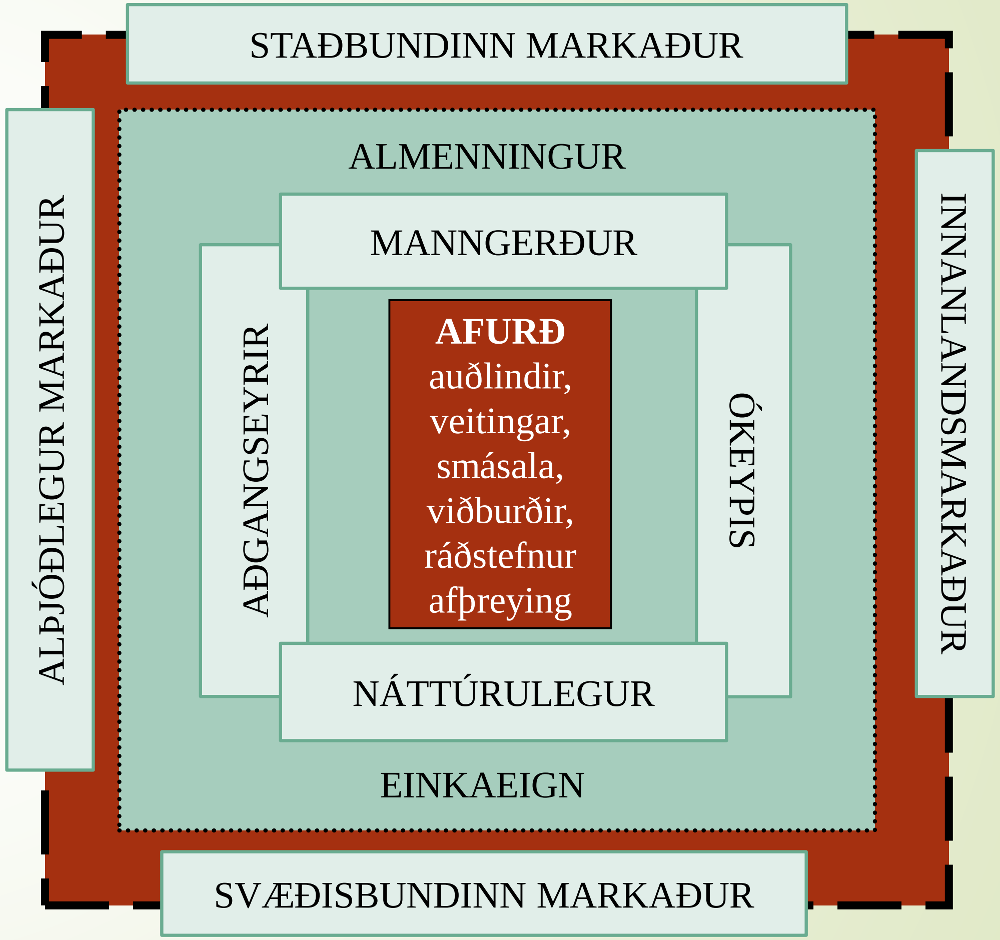

Leask, 2003.

Viðhorfskvarðinn

Langisjór

Landmannalaugar

Akureyri

Náttúrusinnar – Almennir ferðamenn - þjónustusinnar

Stankey, 1973

Þolmörk ferðamanna og þróun ferðamannastaða

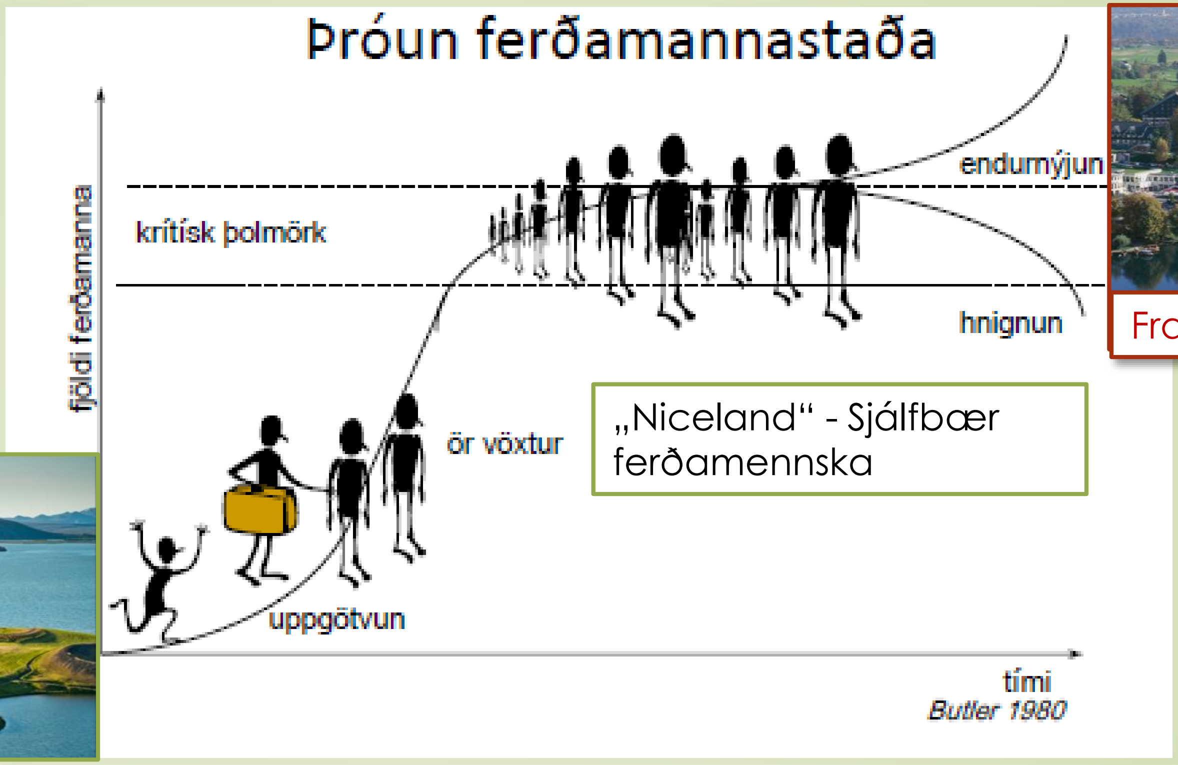

„Niceland“ - Sjálfbær ferðamennska

Fram af bjargbrúninni

Skilgreining á þolmörkum: „Sá hámarksfjöldi fólks sem getur nýtt áfangastað án þess að óafturkræfar og áþreifanlegrar breytingar verði á umhverfinu og án þess að óæskileg hnignun verði á gæðum þeirrar upplifunar sem ferðamenn öðlast“ (Saarinen, 2006).

Yfirlit

- Áætlanir um ferðaleiðir og umhverfismat
- Hvað er ferðamannastaður, ferðamannavegur, viðhorfskvarðinn og þolmörk?
- **Ferðamannavegir á Norðurlöndunum**
- Merkingar ferðamannavega og -staða
- Niðurstaða

Spurningar til „Vegagerða“ á Norðurlöndum

- Ber stofnunin ábyrgð á ferðamannavegum?
- Hvernig eru ferðamannavegir fjármagnaðir?
- Hver ber ábyrgð á daglegum rekstri?
- Hvernig metið þið þörfina fyrir viðhald veganna, eru sérstök viðmið/verklagsreglur?
- Var gert mat á umhverfinu áður en ákveðið var að vegur yrði ferðamannavegur?
- Eru sérstök hraðatakmörk á ferðamannavegum?
- Taka sveitarfélög eða ferðaþjónustuaðilar þátt í vali ferðamannavega?
- Hvert er markmiðið með ferðamannavegunum?
- Hvaða viðmið voru grunnur að vali veganna?
- Hefur ríkisstjórnin eða þingið tekið þátt í ákvarðanatöku?
- Eru viðmið um ákveðið lágmarksmillibil á milli áningarstaða / útskota?
- Hefur stofnunin viðmið um hvað er ásættanlegt gæðastig ferðamannavegar?

Noregur

Noregur, Aurlandsfjellet, Rondane, Ryfylke og Sognefjellet (Helga Aðalgeirsdóttir).

Noregur

Noregur, Atlantshafsvegurinn

Noregur, Trollstigen (Helga Aðalgeirsdóttir).

Svíþjóð

Kullsbjörken – Tällberg í Dölunum við Siljan vatnið.
Breytingar fóu í MÁU árið 2003.

Svíþjóð

Kustvägen, Länsväg 160

Danmörk

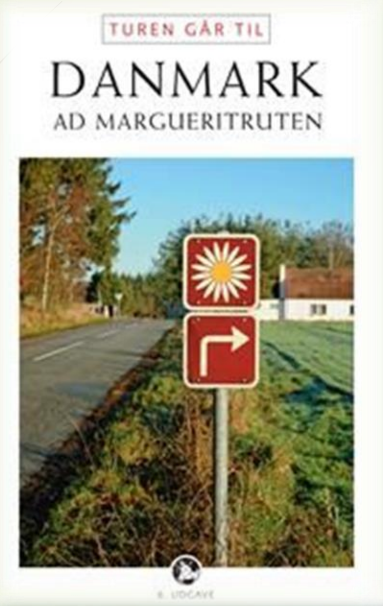

Danmörk

Stevns klint

Sprogø (Helga Aðalgeirsd).

Finnland

Rantatie - Strandvegurinn.

Finnland

Ferð NVF-miljö í Puijo, skammt frá borginni Kuopio, á Bláu þjóðleiðinni.

Yfirlit

- Áætlanir um ferðaleiðir og umhverfismat
- Hvað er ferðamannastaður, ferðamannavegur, viðhorfskvarðinn og þolmörk?
- Ferðamannavegir á Norðurlöndunum
- **Merkingar ferðamannavega og -staða**
- Niðurstaða

Dettifossvegur

Merkingar ferðamannavega og -staða

- Nefnd Sameinuðu þjóðanna um umferð á landi gaf út sameiginlega ályktun um umferðarskilti og -merki árið 2010
- Í ályktuninni kemur fram að brúni liturinn skuli frátekinn fyrir ferðamannastaði og hann skuli aldrei nota á önnur umferðarskilti
- Nefndin mælti með því að lönd sem nota aðra liti á ferðamannaskilti skipti þeim smám saman út fyrir skilti með ljóst letur og tákn á brúnum grunni eða brúnt letur og tákn á ljósum grunni

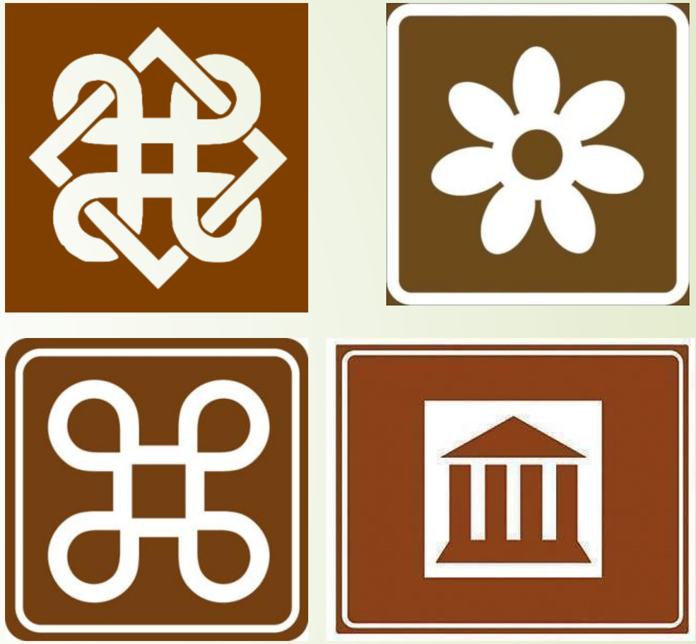

Noregur, Geiranger - Trollstigen

Yfirlit

- Áætlanir um ferðaleiðir og umhverfismat
- Hvað er ferðamannastaður, ferðamannavegur, viðhorfskvarðinn og þolmörk?
- Ferðamannavegir á Norðurlöndunum
- Merkingar ferðamannavega og -staða
- **Niðurstaða**

Hvað einkennir góðan ferðamannaveg?

- **Ferðamannavegur fer um landslag með sérstaka náttúruupplifun frá veginum og tengir saman áfangastaði ferðamanna**
- **Aksturinn er góð upplifun, engar umferðartafir eða stress**
- **Umferðaröryggi er á háu stigi**
- Vegurinn er ekki stofnvegur eða þungaflutningaleið
- Möguleikar eru til virkrar upplifunar, s.s. göngu- eða skíðaferða
- Svæðið meðfram veginum er ekki viðkvæmt fyrir aukinni umferð
- Vegurinn er af hæfilegri lengd, t.d. 20-200 km
- Hæfilegur ferðatími er á milli áningarstaða 20-30 mín, en 40-50 mín á milli þjónustustöðva
- Mörg lítil útskot eru fyrir myndatökur og hvíld
- Merkingar á veginum eru samfelldar og hæfilega miklar
- Notendavænar upplýsingar eru á einni vefsíðu
- Þjónusta og rekstur eru af miklum gæðum
- Hönnun og þjónustustig eru valin með hliðsjón af samsetningu þeirra ferðamanna sem líklegir eru til að sækja svæðið heim

Tillaga að vinnuferli og gátlistum

1. Ákvörðun Alþingis um ferðaleiðir – samgönguáætlun - UMÁ
2. Ferðamannavegadeild? – E.t.v. vinnuhópur Vegagerðarinnar sem óskar eftir tillögum sveitarfélaga
3. Sveitarfélög: Velja vegi og senda inn tillögur – Gátlisti 1
4. Vinnuhópur: Velur úr tillögum, hefur samráð - Gátlisti 2
5. Vegagerðin: Velur þjónustustig á leiðinni með hliðsjón af þolmörkum ferðamanna og umhverfis - Gátlisti 3
6. MÁU, framkvæmdir

Áningarstaður sunnan Snæfellsjökuls

Þakkir

- Rannsóknasjóður Vegagerðarinnar
- Vegagerðin
  - Helga Aðalgeirsdóttur
  - Hersir Gíslason
  - Ásbjörn Ólafsson
  - Ásrún Rúdólfsdóttir
- Landbúnaðarháskóli Íslands
  - Fanney Ósk Gísladóttir
  - Sigmundur Helgi Brink
- Umhverfis- og byggingaverkfræðideild Háskóla Íslands
  - Guðmundur Freyr Úlfarsson
  - Helena Björk Valtýsdóttir
- Íslandsstofa
  - Hrafnhildur B. Stefánsdóttur
- Síðast en ekki síst þakka ég fjölskyldu minni fyrir þolinmæði vegna langra vinnudaga, aukavinnu heima og endalausra skoðunar- og myndastoppa á ferðalögum.

Noregur, Sognefjellet (Helga Aðalgeirsd.)

Takk fyrir

mbs@vegagerdin.is